

*Jeg troede vi
havde en aftale*

- en kort spillefilm
om unge og hash

Filmens personer

Lotte går i 9'ende klasse. Bor hos sine forældre. Ved filmens start har Lotte aldrig røget hash.

Berit arbejder i en grillbar. Har gået i klasse med Lotte. Gik ud af skolen på grund af for mange forsømmelser. Har røget hash et par år. Kommer i samme gruppe som Kim. Bor på ungdomspension.

Kim går i 10'ende klasse. Bor hjemme. Har røget hash et halvt års tid. Er meget afhængig af fællesskabet i gruppen, men har i et stykke tid kigget langt efter Lotte, selv om hun ikke ryger hash.

Tanja bor på ungdomspension med Berit. Er træt af hashgruppen. Træt af svigtede aftaler, træt af rod i køkkenet.

Gruppen er unge fra pensionen, skolen og kvarteret. Unge der ville føle sig isolerede, usikre og ensomme uden det fællesskab, der trods alt er i gruppen. Hellere en identitet i en hashgruppe end slet ingen identitet.

Fyre, flippe -fungere?

en pjece om hash

Fyre, flippe - fungere?

en pjece om hash
af Jógvan Petersen

Tegninger: Claus Deleuran
og Mik Schack

Udgivet af
Alkohol- og Narkotikarådet
Hovedvagtsgade 6, 4. sal
1103 Kbh. K.
Tlf. 01 - 134400

Layout: Anette Rasmussen
Tryk: as N. Olaf Møller

1. udgave, 6. oplag, (i alt 60.000 stk.), december 1985

Indledning

Denne pjece om hash er blevet til, fordi mange, især unge, har brugt og fortsat bruger hash. Til trods for at hashbrug er forbudt her i landet.

Pjecen søger derfor ikke kun at give en objektiv oplysning om stoffet hash, men søger også at give et grundlag for en vurdering af stoffets virkninger.

Pjecen indeholder følgende hovedafsnit:

Lovgivning om hash	s. 5
Stoffet hash	s. 9
Hvordan virker hash?	s. 13
Langtidsskadevirkninger af hash	s. 17
En diskussion om brug og misbrug af hash	s. 21

Det er forbudt at købe eller sælge hash, men nogle tager let på forbudet ...

Paragrafferne

Lovgivningen om hash er klar nok. Det er forbudt at eje, ryge, købe eller sælge hash. Loven praktiseres dog ikke særlig strengt over for den almindelige bruger, hvorimod forhandlere straffes strengt.

Det er ikke lovligt hverken at eje eller ryge hash. Og slet ikke at sælge hash (se side 8).

Men der er mange, der tager let på forbudet. Det er umuligt at sige præcist, hvor mange mennesker der har prøvet at ryge hash, og hvor mange der regelmæssigt gør det. Men under alle omstændigheder er det et stort tal (måske flere hundrede tusinde). Det er klart, at det er en uholdbar situation for et samfund, at mange borgere overtræder lovene.

Den 15. juli 1969 udsendte rigsadvokaten derfor et cirkulære om, hvordan politiet

skal forholde sig over for mennesker, der er i besiddelse af små mængder hash til eget forbrug. Der står i cirkulæret, at man normalt kun skal give advarsler eller – i gentagelsestilfælde – bøder i disse sager.

Rigsadvokatens cirkulære skal tage to hensyn. For det første, at man fra samfundets side ikke ønsker, at hash skal være lovligt. For det andet, at man ikke ønsker at kriminalisere store dele af befolkningen unødigt.

Mange tror alligevel, at hash er lovligt til eget forbrug, men det er altså ikke rigtigt. Cirkulæret viser, at man ikke ønsker en hård straf for den almindelige hashbruger. Derimod vil man stadig ramme forhandlerne.

Det kunne naturligvis være rart med lidt mere klarhed på området. Fra forskellig side har det da også været krævet, at man mere entydigt bekender kulør fra samfundets side. Nogle mener, at der

bør sættes hårdere ind over for hashen og specielt handelen med hash for klare-re at demonstrere, at samfundet synes, at det skal være forbudt. Andre har stået for det modsatte synspunkt og sagt, at man lige så godt kan legalisere hashen, når man alligevel i praksis tillader, at tusindvis af mennesker bruger stoffet.

I diskussionen, om man skal kriminalisere, legalisere eller som nu vælge en praktisk mellemløsning, indgår mange overvejelser. Hvor farligt er hash? Øn-sker samfundet flere rusmidler, end de rusmidler (f.eks. alkohol), som man har (problemer nok med) i forvejen? Hvilke konsekvenser har det, at man sammen-kæder hash og hashhandel med krimi-nelle miljøer?

Hvis man legaliserer, vil man så kunne få en rimelig fornuftig omgang med hash, sådan som de fleste mennesker i Dan-mark har det med alkohol. Eller ville det nye stof skabe et tilsvarende misbrug, som introduktionen af alkohol skabte for

indianerne i USA i sin tid. Danmark har i øvrigt tilsluttet sig internationale aftaler, der forpligter os til at forbyde brug af hash.

Dette er blot nogle af de spørgsmål, man må overveje, før man tager stilling til, hvorledes lovgivningen bør forholde sig til hash. Det er ikke så let at finde et »rigtigt« standpunkt i denne sag. Hvis man vælger en stærkere kriminalisering, vil det medføre problemer, ligesom man vil få problemer med en liberalisering. Der er derfor gode grunde til, at man fra samfundets side fører en praktisk kom-promispolitik.

Lidt lettere har det været at tage stilling til hashhandelen. Her har der i politiske kredse været bred enighed om at sætte strafframmen op for handel med hash og andre og hårdere stoffer. Det er sket som følge af, at narkomarkedet er blevet stadig mere professionelt organiseret. Man kan derfor i dag risikere op til 10 års fængsel for handel med narkotika.

Lovgivningen på dette område består af:

Lov om euforiserende stoffer samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven indeholder regler om fremstilling, import, eksport og salg af de forskellige euforiserende stoffer,

Straffelovens § 191, der indeholder straffebestemmelser for overtrædelser af Lov om euforiserende stoffer, det vil sige straffe for ulovlig fremstilling og ulovlig handel med narkotika.

Rigsadvokatens cirkulære af 15/7 1969 knytter sig også til Lov om euforiserende stoffer. Er omtalt ovenfor.

Narkomarkedet er blevet stadig mere professionelt organiseret.

Hvad er hash?

Hash kan fås i mange forskellige kvaliteter. Styrken kan variere meget, men virkningstiden er meget lang for alle typer hash.

Cannabis eller hash, pot, tjald og marijuana, som er nogle af de mere dagligdags navne, har været kendt og brugt gennem århundreder som rusmiddel. Den plante, som stoffet udvindes af, hedder Cannabis Sativa eller på dansk, hamp. Planten har mange andre egenskaber end at være et rusmiddel. Den kan også bruges som dyrefoder og har specielt tidligere været meget brugt til tovværk og tekstiler, da stænglen indeholder lange fibre.

Det er dog ikke plantens anvendelse

som tovværk, der skal tages op her. Men denne funktion får alligevel betydning, også når man skal se på planten som et rusmiddel. Netop fordi mennesket har dyrket hampeplanten med vidt forskellige formål, har man også været interesseret i at fremavle forskellige egenskaber i planterne.

I nogle tilfælde har man ønsket at fremstille planter med så stort et indhold af de stoffer, der giver rusvirkning, som muligt. I andre tilfælde har man villet udvikle planter med så gode plantefibre som muligt og ikke bekymret sig om indholdet af berusende stoffer. Der kan derfor være stor forskel på styrken af den hash, der forhandles på gaden, fordi den kommer fra forskellige plantetyper.

Det vigtigste rusaktive stof i hashen hedder delta-9-tetrahydrocannabinol, normalt forkortet til THC. Men der er mange andre aktive og inaktive stoffer i hashrøg. Man kender i dag ialt 150 stoffer, hvoraf måske 20 giver en rusvirkning.

OM HAMP I ØVRIGT OG DENS ANVENDELSE

NÅR SKYTNERNE (De levede i Sydrusland før vor tidsregning) SKULLE TIL BEGRAVELSE, DRAK DE IKKE KAFFE SOM OS ANDRE.

DE GIK IND I ET TILT, OGSÅ HÆLDE DE HAMPEFRØ PÅ ET LIDET FYRFAD

HERODOT, EN GRÆSK HISTORIKER, DER SKREV PERSER-KRIGENS HISTORIE OG MIDDELHAVS- & SORTEHAVS-LANDENES GEOGRAFI HAR BESKREVVET DETTE. DE HYLEDE HØJT AF GLÆDE, SIGER HAN.

DET VAR ALTSÅ EN SLAGS FORLØBER FOR SÅVEL HAS-RYGNINGEN SOM FOR DEN FINSKE BADSTUE, AT SKYTNERNE DER HAVDE OPFUNDET.

DET HAR VÆRET NÆVNT, AT DEN VELUDVIKLEDE RYGEKULTUR, DER SÅ HURTIGT OPSTOD I MELEMØSTEN EFTER TOBAKKENS INDFØRELSE FRA AMERIKA, KAN SKYLDES AT MAN RØG HAMP I FORVEJEN, MEN DETTE ER LIDET UNDERSØGT.

HAS ER EN FORKORTELSE AF HASHISH, ET ARABISK ORD FOR HAMP.

MILLIONBØF DERIMOD, STAVES HACHIS OG KOMMER AF HACHER DER BETYDER HAKKE PÅ FRANSK

OMTRENT SAMTIDIG, ALTSÅ SØDTALLETH. KR. INDFØRTE HAMP TIL BEKLÆDNINGS-FORMÅL HER I GERMANIEN. ORDET HAMP KOMMER FRA CANNABIS, SOM VILÅNTE FRA GRÆSK

* JEG VED IKKE, HVORDAN ET SKYTISK TILT SÅ UD. JEG HAR TEGET DET SOM EN MONGOLSK JURTE

Selvom man endnu ikke ved alt om, hvordan de forskellige stoffer virker sammen, er man nogenlunde sikker på, at det er mængden af THC, der er den altafgørende faktor for rusvirkningen.

Hvis man ryger hash, optages THC'en straks i blodet og når derefter hurtigt hjernen. Det er derfor, man oplever en rusvirkning omtrent samtidig med, at man begynder at ryge. Oplevelsen af rus varer derefter som regel et par timer, men det går betydeligt langsommere med nedbrydningen af THC i kroppen. Det tager omkring to døgn. Det er svært at give præcise tal, men man kan spore

rester af THC i over 40 timer hos en person, der har røget hash.

Hvis man ryger hash jævnligt (dagligt) igennem et stykke tid, sker der en THC-oophobning, som medfører, at der kan gå over en uge, inden de aktive stoffer er ude af kroppen.

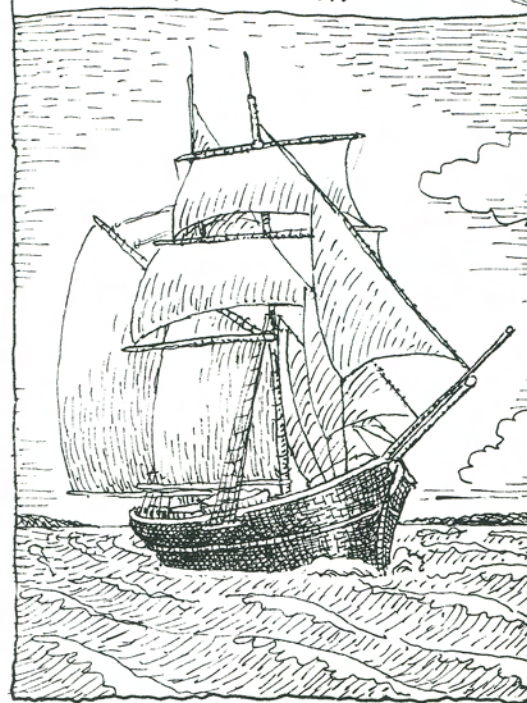
Den cannabis, der sælges på gaden, fås i tre forskellige typer:

1. Som græs, marihuana eller hvad man nu kalder det. Der er her tale om blade (topskud) på hampeplanten,

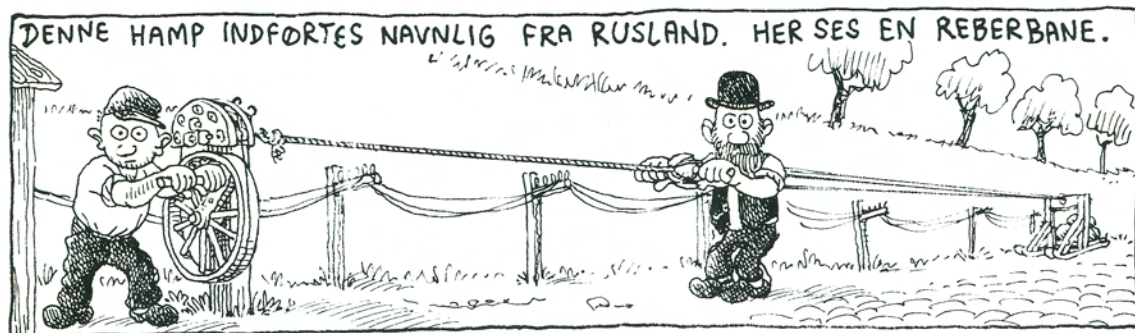
som er tørrede. Dette er den mildeste form for hash. Planterne vil ofte være dyrkede herhjemme og får øgenavne herefter som grøn Valby o.lign. Indholdet af THC varierer fra ca. 1/2% op til 5%.

2. Hash, der er en blanding af harpiks og plantedele, som er presset hårdt sammen. Det kan indeholde fra ca. 1% op til 12% THC. Ofte vil det have navn efter sit udseende og sit (formodede) oprindelsessted som sort Nepal, rød Marokko o.s.v.
3. Hasholie. Ved særlige raffinerings-teknikker kan man udvinde en olie, der indeholder store koncentrationer THC – helt op til 60%. Man kan naturligvis ikke drikke olien. Det er den alt for stærk til. Man ville blot blive syg, hvis man gjorde det. Hasholie bruges således, at man drypper en smule af olien på en almindelig cigaret, som man så ryger. Det er dog ikke ret tit, at man kan købe hasholie.

UDOVER DET RUSMIDDEL, SOM FINDES I HUN-PLANTENS BLØMSTER, ER DER NEMLIG FIBRE I HAMPENS TRÆAGTIGE STÆNGEL, SOM KAN BRUGES TIL TEKSTILER OG REB. FØLGELIG ANVENDTES STORE MÆNGDER HAMP I SEJLSKIBENES TID

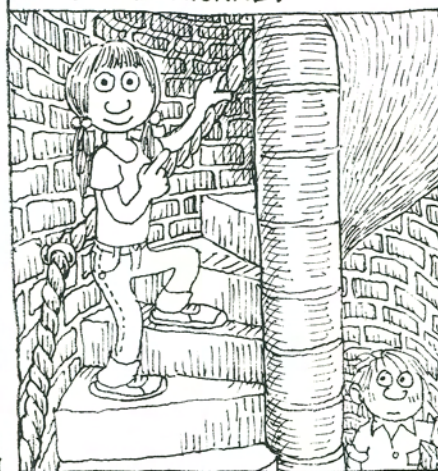
Der er stor variation i styrken hos forskellige typer cannabis. Dette er en af grundene til, at virkningen af hash kan være forskellig fra gang til gang. Man kan i nogle tilfælde få meget ubehagelige oplevelser, f.eks. angst, fordi man har fået noget hash, der er meget stærkere end det, man plejer at få.

DET SIGES, AT HAMP I VORE DAGE ANVENDES I SKOVENE I FORBINDELSE MED TRÆ-ARTER, DER IKKE DANNER UNDERSKOV, DA DEN VOKSER HURTIGT OG BLIVER HØJ, SÅ VILDTET HAR NOGET AT GEMME SIG I

HAMPE-REB ER DEN BLØDESTE OG BEHAGELIGSTE FORM FOR REB. SKAL MAN F.EKS. OP I ET KIRKETÅRN, ER DET AT FORETRÆKKE.

CLAUS DELEURAN 1981

Hvordan virker hash?

Oplevelsen af en hashrus kan variere meget, afhængigt af humør, situation og andre faktorer. Men evnen til at klare farligt og kompliceret arbejde, at færdes i trafikken og til at lære nye ting, bliver altid nedsat i en hashrus.

Hash kan ryges, spises eller drikkes opløst i the. Som regel foretrækkes rygning, fordi det er lettere at kontrollere rusen på den måde. De aktive stoffer vil hurtigt gå over i blodet og derfra videre til hjernen. De første virkninger kommer allerede inden for 1 minut. Når stoffet spises, er det vanskeligere at optage. Der kræves mere stof (ca. tre gange så meget som ved rygning) for at give samme virkning, og det tager flere timer, før

de aktive stoffer har fordelt sig i kroppen. Man ved derfor ikke, i det øjeblik man spiser stoffet, hvordan virkningen bliver, og man kan derfor lettere risikere at få en for stor dosis.

Ligesom med andre rusmidler virker hashen ikke helt ens fra gang til gang.

I en rus bliver man ofte påvirket således, at lyde og synsindtryk virker stærkere og anderledes. Man kan blive mere glad og grinende, men man kan også blive mere ked af det eller slet og ret bange.

Selvom virkningen kan variere noget, er der dog ting, der går igen fra gang til gang. Hvis vi starter med de fysiske (kropslige) virkninger, ser det således ud:

Blodkarrene i øjnene udvider sig (man får »røde øjne«).

Luftvejene i lungerne og halsen irriteres af røgen, ofte sådan at man får hoste.

Der er folk, der har sagt, at det farligste ved hashrygning er den tobak, man blander i hashen. Det er ikke rigtigt alene af den grund, at der i selve hashen findes stoffer, der er farligere for lungerne end tobak, stoffer, som kan være kræftfremkaldende. Nu er det sjældent, at folk ryger så meget hash, at de får lungekræft alene af den grund. Men hvis man har en lungesygdom eller astma, bør man være særlig forsigtig over for hash.

Lige efter man har røget hash, vil pulsen som regel stige og blodtrykket falde. Det kan være et problem for folk med dårligt hjerte, men det giver ikke store belastninger for et normalt hjerte.

På det psykologiske plan oplever man, at ens sanseoplevelser bliver kraftigere. At man får stærkere oplevelser i forbindelse med musik og synsindtryk.

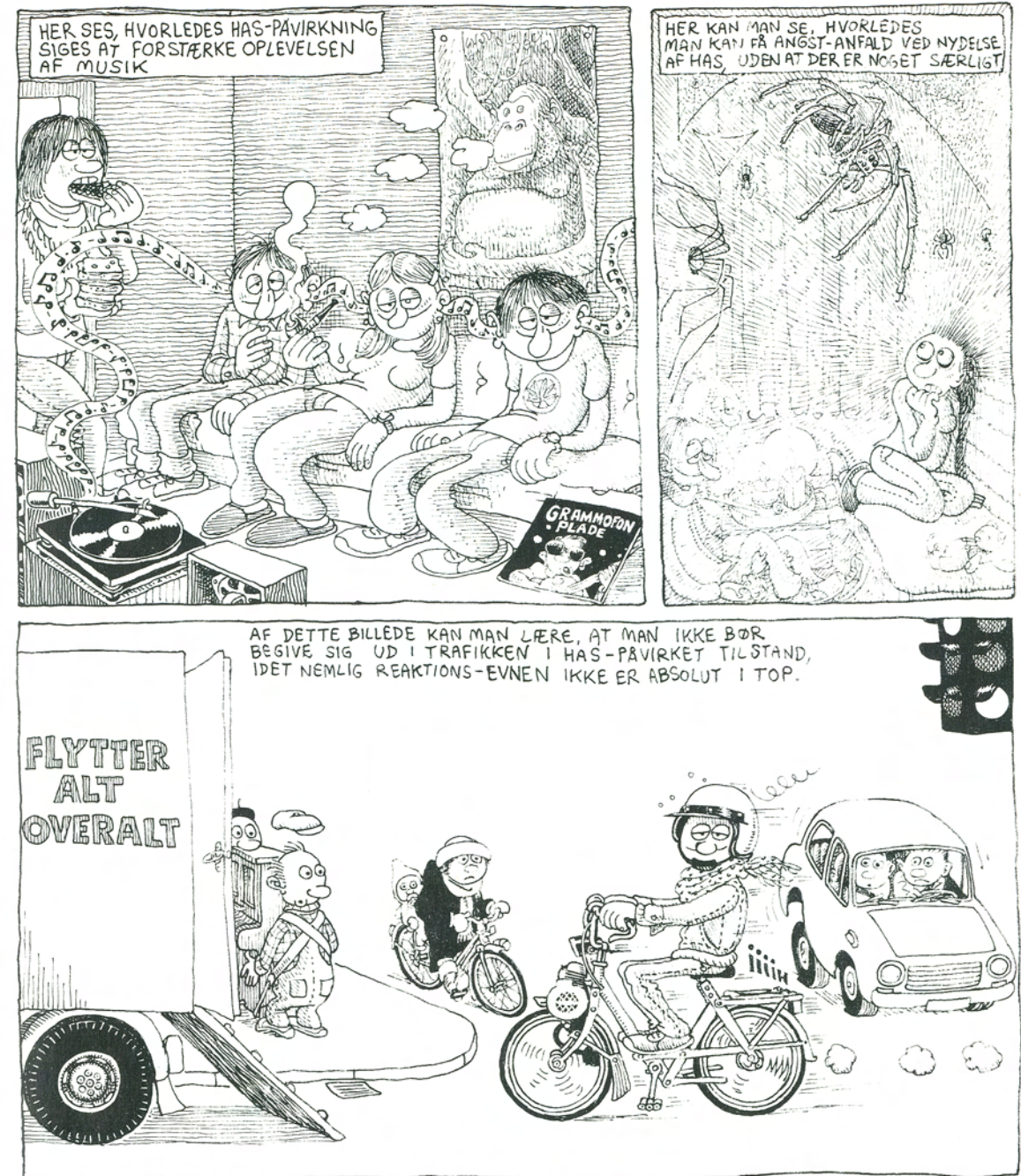
En del mennesker tror derfor, at deres sanseapparat virker bedre, når de er påvirkede. Det gør det ikke. Ved kontrolle-

rede forsøg viser det sig, at påvirkede forsøgspersoner klarer sig dårligere end upåvirkede.

Reaktionstiden og tids- og afstandsbedømmelse bliver dårligere under en rus. Det er derfor ikke underligt, at alle forsøg om sammenhængen mellem bilkørsel og hashpåvirkning viser, at man kører dårligere, når man er høj. Det må derfor kraftigt frarådes at færdes i trafikken, når man er påvirket, hvadenten det sker på cykel, knallert, motorcykel eller i bil. Det er i øvrigt også forbudt.

Den nedsatte reaktionstid og evne til at bedømme afstande og tid betyder også, at man bliver uegnet til at arbejde med komplicerede arbejdsprocesser, farligt maskineri og andet farligt arbejde.

Under påvirkning af hash bliver man også dårligere til at lære nye ting. Indlærings evnen er nedsat, således at man fungerer dårligere i en almindelig uddannelses- eller skolesituation.

Det er her vigtigt at fremhæve, at hash bliver meget lang tid i kroppen. I praksis vil det sige, at der i flere dage efter, at en person har røget hash, kan findes rester af aktive stoffer i personen.

Man vil derfor i længere tid, efter at man har røget hash, have nedsat evne til at køre bil, motorcykel eller knallert, at klare kompliceret og farligt arbejde og at lære nye ting.

Det er meget forskelligt, hvordan hash virker på følelserne. Det svinger fra person til person og fra gang til gang. Mange bliver udadvendte, glade og griner meget, andre bliver indadvendte, måske lidt kede af det. Det afhænger – ved hash som ved andre rusmidler – meget af, hvem man er, hvilket humør man er i, og hvem man er sammen med, når man ryger.

Er man i godt humør, bliver man sikkert påvirket på en behagelig måde, og er man skidt tilpas, vil man sikkert få det dårligere af at ryge.

En af de mest ubehagelige oplevelser man kan få i forbindelse med hash er en stærk og pludselig angst, hvor man eventuelt er bange for at dø. Det er ikke muligt præcist at forudsige, hvem der får disse oplevelser, eller hvornår, men nybegyndere synes at være en særlig udsat gruppe. Ligesom en for stor dosis næsten altid ledsages af ubehagelige oplevelser.

Langtids- virkninger af hash

Man mangler stadig meget viden om langtids-skadevirkninger af hash. I dag ved man, at hash kan give lungekræft, men man kan ikke sige med sikkerhed, om hash giver andre varige skadevirkninger.

Når man taler om langtidsvirkninger af hash, er man interesseret i at vide, om der på længere sigt opstår skader ved hashrygning, og særligt om der optræder skader, der ikke kan rettes op igen.

Hashrøgen indeholder – som omtalt tidligere – flere stoffer, som er kræftfremkaldende på omtrent samme måde som

cigaretter. Man må derfor regne med, at hashrygere har en forøget risiko for lungekræft.

Herudover kan det ikke siges med sikkerhed, om der sker uoprettelige skader på kroppen ved brug af hash.

Det betyder på den anden side ikke, at man med sikkerhed kan sige, at hash er et ufarligt stof.

Hash har ikke været brugt i den vestlige verden i nogen større målestok før 1960'erne. Vi ved derfor endnu ikke meget om langtidsvirkningerne af hash. Og det er svært at hente sikker viden fra de lande, hvor man har brugt hash gennem flere århundreder. Det er oftest fattige lande, der ikke har tilstrækkelige midler til at lave undersøgelser.

Der er også andre grunde til, at det er svært at sige noget om langtidsvirkningerne af hash. Man kan nemlig ikke uden videre bare tage en gruppe perso-

ner, der har røget meget hash, og sammenligne dem med personer, som ikke har røget hash. Der vil som regel også være andre forskelle end bare hashforbruget. Hashrygere kan f.eks. have en mere usund levevis, end de, der ikke ryger hash, så det kan være den mere usunde levevis, der i virkeligheden er skyld i forskellene.

Hvis man skal sammenligne med alkoholområdet, ved vi f.eks., at storforbrugere af alkohol har større risiko for at dø af lungekræft end de, der har et mere moderat forbrug. Det skyldes ikke alkoholen i sig selv, men at folk, der drikker meget, som regel også ryger mange cigaretter. Og af cigaretter kan man få lungekræft.

Det er derfor ikke så let at være skråsikker. Hverken på den måde, at man kan sige, at hash er farligt, eller at man kan sige, at det er ufarligt på længere sigt.

Alligevel er der mange, der synes, at man

allerede nu har viden nok. De siger, at hash nok ikke kan være så farligt endda; at man – hvis der var store og kraftige bivirkninger – nok havde opdaget dem med den megen forskning, der trods alt har været gjort. Og at man igennem de århundreder, hvor man har brugt hash i andre kulturer, sikkert ville have opdaget de farer, der er.

Hertil må man sige, at det slet ikke er så sikkert, at man havde opdaget bivirkningerne. Med cigaretter tog det forskningen et halvt hundrede år, inden man havde sikre resultater. Desuden er rygning i de kulturer, hvor man har brugt hash, som regel forbeholdt mænd. Det vides derfor ikke, om hash eksempelvis har skadelig indflydelse på fosterudviklingen.

Ligesom det er svært at få klarhed over de eventuelle legemlige skader, er det svært at undersøge varige psykiske og sociale skader som følge af langvarigt hashbrug.

Også her er situationen den, at man ikke med sikkerhed kan sige, at hash har sådanne skadevirkninger. På den anden side kan det heller ikke her med sikkerhed siges, at hash er ufarligt.

Der er enighed om, at de, der ryger meget – måske hver dag – får svært ved at fungere i samfundet. Særligt med hensyn til skole og arbejde. Man vil – fordi hashen bliver så længe i kroppen – få sværere ved at klare sit arbejde og sin skolegang, blandt andet fordi indlæringssevnen er nedsat, og fordi evnen til at klare komplicerede arbejdsprocesser

er ringere. Mange får også svært ved at komme op om morgenen. Disse umiddelbare følger af at ryge meget hash er man enige om. Det ligger i hashens umiddelbare rusvirkning. Blot kan man endnu ikke sige, om hash giver uoprettelige skader.

Mange tror, at hashrygning i sig selv fører til hårdere stoffer. Det er ikke rigtigt. Alligevel er mange af de stofmisbrugere, der er afhængige af heroin, startet med hash. Det skyldes, at hashen er så udbredt, at de fleste morfinmisbrugere først er kommet i kontakt med hash.

HASSENS VEJ FRA PRODUCENTEN TIL DET BLIVER SNUPPET I TOLDEN

Hashbrug og rusmiddel- kultur

Brug af rusmidler kan føre til misbrug. Særlig udsat er man, hvis man har det dårligt eller har vaner med stort forbrug og ingen stopmekanismer.

Hidtil har vi mest talt om de eventuelle bivirkninger, der kan være ved hashrygning. Men ingen ryger hash, fordi de kan risikere at få lungekræft af det.

Det er måske også lidt svært at tale om de grunde, der er til at bruge et rusmiddel. Normalt er det ikke noget, man tænker særligt over. Man bruger i almindelighed rusmidler sammen med andre, som noget, der hører til i situationen.

Man er til fest, alle drikker, og man drikker selv. Det bliver derfor let lidt kunstigt, når man skal forsøge at finde ud af, hvorfor man bruger rusmidler, og hvad man får ud af det. Skal man alligevel give nogle eksempler på, hvilke grunde der kan være til at bruge rusmidler, kan det se sådan ud:

- man vil være sammen med andre på andre måder end i hverdagen,
- man vil have muligheder for ikke at være ansvarlig for sine handlinger – ikke at skulle stå til regnskab,
- man vil søge at opnå personlige fordele – f.eks. være mere morsom,
- man søger personlige oplevelser, der er anderledes i rus: musik, farver o.l.
- man vil være fælles med sine kammerater, fordi det er svært at være udenfor,

- f) man vil koble af fra hverdagen,
- g) man vil flygte fra personlige pinlige oplevelser, glemme hverdagen.

Der kan naturligvis være mange andre grunde til at bruge rusmidler. Det svinger fra menneske til menneske. Det er også forskelligt, hvor meget man får ud af at bruge f.eks. hash.

Nogle synes ikke, at det er særlig behageligt at ryge hash. De føler sig underligt til mode eller får angst og forfølgelsesforestillinger, når de ryger. Derfor holder de sig fra stoffet.

Andre får mere ud af at ryge og har det godt med det til fester, til koncerter og lignende, men synes ikke om det til hverdag, hvor det ikke er praktisk foreneligt med de ting, de ellers laver.

Og atter andre synes så godt om hashrusen, at de ryger hver dag. Det behøver ikke at være, fordi de har det specielt

godt, når de er skæve, men måske synes de, at de har det værre, når de ikke er påvirkede.

Der kan være mange grunde til, at man ønsker at komme væk fra hverdagen. Man kan have det skidt med sit arbejde eller sin skole, eller man er arbejdsløs. Der kan også være problemer på hjemmefronten. I en sådan situation kan det være fristende at komme på afstand af problemerne, f.eks. ved tit at ryge sig skæv. Men netop i en periode, hvor man har det dårligt og er mere ligeglad med det hele, vil der være en større fare for, at man glider over i et større og større forbrug og ender i et misbrug.

Brug og misbrug

Alle rusmidler indeholder en fare for misbrug. Og næsten alle mennesker vil have vanskelige perioder i deres liv, hvor de er særligt sårbare over for misbrug.

I de samfund, hvor man bruger rusmid-

ler, udvikles der derfor gerne et sæt uskrevne regler, som skal beskytte den enkelte mod misbrug. Herhjemme har vi på alkoholområdet f.eks. den regel, at man ikke bør drikke sig fuld om morgenen. Og at man heller ikke bør drikke alene. Sådanne uskrevne regler kan i sig selv ikke hindre, at man glider ud i et misbrug. Men – hvis man overholder de to regler, der er nævnt ovenfor – opnår man i det mindste det, at ens drikkeri ikke umiddelbart får sociale konsekvenser for arbejde eller skole og uddannelse, ligesom man får mulighed for at tale problemerne igennem med andre, hvis man ikke drikker alene.

På hashområdet ser det lidt anderledes ud. Hash er et nyt stof, og brugen af det er forbudt. Der har derfor ikke udviklet sig et sæt af »naturlige« uskrevne regler for, hvordan man skal bruge stoffet.

Alligevel er der nogle steder udviklet normer, som skal beskytte mod misbrug, f.eks.

- at man kun bør ryge i week-enderne,
- at man ikke skal drikke, når man ryger hash, og heller ikke tage andre stoffer.

I modsætning hertil er der andre normer, som let leder til misbrug, f.eks.

- at det er OK at ryge alene,
- at man ikke bare skal være lidt skæv, men helst helt stenet,
- at man ikke behøver at tale sammen, når man ryger sammen, men at man i stedet sidder og kuller ud hver for sig.

Ikke alle rygevaner er lige gode. Hvis man ryger hash, er det derfor vigtigt, at man tænker over, hvorfor og hvordan man ryger.

Særlig vigtigt er det, at man er opmærksom på de faresignaler, der kan være et tegn på, at man har problemer med sin rygning. Stiller spørgsmål til sig selv om sine egne rygevaner:

—
Ryger man, fordi man selv får noget ud

af det, eller gør man det, fordi »det bare hører sig til« i gruppen?

Ryger man for at slippe for at tænke på sine problemer, og fordi man ikke magter at gøre noget ved dem?

Ryger man så tit, at det giver problemer med arbejde eller skole?

Ryger man så meget, at man begynder at få problemer med at tale med folk, der ikke ryger, også når man ikke selv er påvirket?

Har man så meget »bagrus« af at ryge, at man ikke rigtigt kommer igang før langt op ad dagen?

Kommer man tættere på vennerne, når man ryger? Eller sidder man og føler sig fjernere fra sine venner, når man ryger?

Er man kun sammen med andre, der ryger?

Hash er aldrig noget ufarligt stof. Men risikoen for misbrug stiger, hvis man bliver sløset i sin omgang med stoffet.

Om baggrunden for filmen

Det er vores ønske, at man kan bruge filmen til en åben diskussion om, hvorfor nogle unge ryger hash - somme tider så meget, at de får svært ved at passe skolen.

Filmen bygger på interviews med unge, der ryger meget hash, unge der ryger lidt engang imellem, og unge der slet ikke ryger hash. Ud fra disse samtaler har vi lavet manuskriptet og fået andre unge til at spille rollerne.

I mit arbejde på Tværs på P4 og TV's Ungdomsredaktion har jeg gang på gang hørt historien om den 15-årige, der begyndte at ryge hash for hyggens, samværrets og fællesskabets skyld. Efter et stykke tid er det ikke så hyggeligt mere. Men til gengæld en nødvendighed med den daglige pibe. Ikke fordi han eller hun er blevet fysisk afhængig af hashen, men der er kommet en psykisk afhængighed. Samtidig kan man have fjernet sig så meget fra andre grupper af kammerater, at der kun findes fællesskabet i hash-gruppen. Ofte vil han eller hun gerne ud af misbruget, men hvem skal de så være sammen med, spørger de.

Derfor har vi lavet denne film med fire unge hovedpersoner. De befinder sig på fire forskellige niveauer med deres erfaringer i forhold til hash. Men de har alle et sundt og naturligt behov for at være sammen med andre unge, blive accepteret og holdt af.

Bodil Moseholm
August 1982

Mere læsestof

Pjecen »Fyre, flippe - fungere?« (24 s.) af Jógvan Petersen, udgivet af Alkohol- og narkotikarådet, Hovedvagtsgade 6, 4. sal, 1103 Kbh. K. Tlf. 01 - 13 44 00. Gratis. Fri kopiering.

Debatbogen »Skæv på fællesskab?« (96 s.), udgivet af Alkohol- og narkotikarådet. Kan købes gennem boghandlere. Pris 20 kr. Findes på skole- og folkebiblioteker.

Mest for underviseren: »Cannabis - en kort oversigt« (32 s.) af Peter Schiøler. Udgivet af Komiteen for Sundhedsoplysning, Østerbrogade 115, 2100 Kbh. Ø. Pris 12 kr.

Jeg troede vi havde en aftale

Manuskript og instruktion

Bodil Moseholm og Li Vilstrup

Fotograf

Dirk Brüel

Assistent

Fritz Schrøder

Belyser

Jimmy Leavens

Lyd

Hans Packert

Sven Nørgård

Script

Annette Møgelvang

Regi

Malene Ravn

Klip

Grete Møldrup

Make-up

Bibbi Bergholdt

Produktion

Jens Arnoldus

Indspilning

Ole Hansen

Medvirkende

Lone Guntofte

Peter Top-Jensen

Kristine Kemp

Ruth Junker

Hans Kragh-Jacobsen

Malene Krogh

Per Harstrup

Simon Blay

Martin Dahlén

Niels E. Andersen

Helle Jacobsen

Louise Kitter

Simon Vilstrup

Elever og lærere fra

John F. Kennedy Skolen

Musik

Scatterbrain

Pink Floyd

Malurt

Konsulenter

Tine Bryld

Peter Ege

Jens-Eml Nielsen

Produceret hos

Ebbe Preisler Film/TV

for

Statens Filmcentral

Danmarks Radio og

Alkohol- og narkotikarådet.

1982, 16 mm, farve, 33 min.

Udlejning: Statens Filmcentral.

**Denne pjec er udgivet af
Statens Filmcentral, 1982.**